

MAQOM SAN'ATINI YOSHLAR ORASIDA TARG'IB QILISHNING DOLZARB MASALALARI

Bozorova Feruza Musurmonqulovna

*Termiz tumani 13-bolalar musiqa va san'at
maktabi 1-toifali o'qituvchi*

Annotatsiya. Mazkur maqolada maqom san'atining milliy madaniyatdagi o'rni, uni yoshlar orasida targ'ib qilishning bugungi kundagi dolzarb masalalari tahlil qilinadi. Tadqiqotda globallashuv, ommaviy madaniyat va raqamli texnologiyalar sharoitida maqom san'atiga bo'lgan qiziqishning pasayish sabablari ochib beriladi. Shuningdek, ta'lim tizimi, ommaviy axborot vositalari va raqamli platformalar orqali maqom san'atini yoshlar ongiga singdirishning samarali yo'llari asoslab beriladi. Maqola natijalari milliy musiqa merosini asrash va uni zamonaviy sharoitda rivojlantirishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: maqom san'ati, milliy musiqa, yoshlar, madaniy meros, targ'ibot, musiqiy ta'lim

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ПОПУЛЯРИЗАЦИИ ИСКУССТВА МАКОМА СРЕДИ МОЛОДЕЖИ

Аннотация. В статье анализируется место искусства макома в национальной культуре и актуальные проблемы его популяризации среди молодежи. Рассматриваются причины снижения интереса к макому в условиях глобализации, массовой культуры и цифровых технологий. Обосновываются эффективные пути внедрения искусства макома в молодежную среду посредством системы образования, средств массовой информации и цифровых платформ. Материалы статьи направлены на сохранение и развитие национального музыкального наследия.

Ключевые слова: искусство макома, национальная музыка, молодежь, культурное наследие, популяризация, музыкальное образование

CURRENT ISSUES IN PROMOTING MAQAM ART AMONG YOUNG PEOPLE

Abstract. This article examines the role of maqam art in national culture and the current issues related to its promotion among young people. The study analyzes the reasons for declining interest in maqam under the influence of globalization, mass culture, and digital technologies. Effective ways of integrating maqam art into youth culture through education systems, mass media, and digital platforms are proposed. The findings contribute to the preservation and modernization of national musical heritage.

Keywords: *maqam art, national music, youth, cultural heritage, promotion, music education*

Kirish

Bugungi globallashuv sharoitida milliy madaniyat va san'at turlarini asrab-avaylash hamda yosh avlod ongiga singdirish muhim ijtimoiy-madaniy vazifalardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, ommaviy madaniyat, tezkor axborot oqimi va raqamli platformalar hukmron bo'lgan davrda an'anaviy san'at turlarining yoshlar orasidagi mavqei zaiflashib borayotgani kuzatilmoqda. Shu jihatdan qaraganda, o'zbek milliy musiqa merosining yuksak namunasi bo'lgan maqom san'atini yoshlar orasida targ'ib qilish masalasi alohida dolzarblik kasb etadi.

Maqom san'ati nafaqat musiqiy janr, balki xalqning tarixiy xotirasi, estetik tafakkuri va ma'naviy qadriyatlarini mujassam etgan noyob san'at hodisasidir. U asrlar davomida ustoz-shogird an'analari orqali avloddan avlodga o'tib kelgan. Biroq zamonaviy yoshlar muhitida maqom san'ati ko'pincha murakkab, "eski" yoki faqat professional ijrochilarga xos san'at sifatida qabul qilinmoqda. Bu esa uni keng targ'ib etishning yangi yondashuvlarini ishlab chiqishni taqozo etadi.

Asosiy qism

Maqom san'ati o'zbek xalqining musiqiy tafakkuri va estetik qarashlarini aks ettiruvchi yuksak san'at namunasi bo'lib, u nafaqat musiqiy tuzilishi, balki falsafiy-mazmuniy qatlamlari bilan ham ajralib turadi. Shashmaqom, Farg'ona-Toshkent maqom yo'llari, Xorazm maqomlari xalqning tarixiy tajribasi, ma'naviy olami va hayotiy qarashlari bilan chambarchas bog'liqdir. Shu sababli maqom san'ati milliy o'zlikni anglashda muhim madaniy omil hisoblanadi. Biroq bugungi yoshlar auditoriyasida maqom san'atiga bo'lgan qiziqish darajasi yetarli emasligi kuzatilmoqda. Buning asosiy sabablaridan biri ommaviy musiqaning tezkor va soddalashtirilgan shakllarining keng tarqalganidir. Zamonaviy estrada, elektron va internet musiqasi yoshlar ongida ustunlik qilayotgan bir paytda, maqom san'atining murakkab lad-tuzilishi va uzun shakllari ular uchun qiyin qabul qilinmoqda. Bu holat maqomni targ'ib qilishda yoshlarning psixologik va estetik xususiyatlarini hisobga olish zarurligini ko'rsatadi.

Ta'lim tizimi maqom san'atini targ'ib qilishda muhim o'rin tutadi. Umumta'lim maktablari, musiqa va san'at maktablari hamda oliy ta'lim muassasalarida maqom san'atiga oid bilimlarni tizimli va bosqichma-bosqich berish yoshlar ongida unga nisbatan qiziqish uyg'otadi. Bunda faqat nazariy ma'lumotlar bilan cheklanib qolmasdan, tinglash, tahlil qilish va amaliy ijro elementlarini ham qo'llash muhimdir. Ayniqsa, maqom namunalari orqali milliy musiqaning chuqur mazmunini tushuntirish yoshlarning estetik didini shakllantirishga xizmat qiladi. Zamonaviy axborot texnologiyalari maqom san'atini targ'ib qilish uchun keng imkoniyatlar yaratmoqda. Ijtimoiy tarmoqlar, video platformalar va raqamli arxivlar orqali maqom namunalarini ommalashtirish yoshlar auditoriyasini kengaytiradi. Biroq bu jarayonda maqomning asl mohiyatini buzmaslik, uni soddalashtirib yubormaslik muhim masala bo'lib qolmoqda. Shu sababli professional

ijrochilar, musiqashunoslar va pedagoglarning hamkorligi asosida sifatli raqamli kontent yaratish zarur.

Shuningdek, maqom san'atini targ'ib qilishda zamonaviy ijodiy yondashuvlar muhim ahamiyatga ega. Maqom elementlarini zamonaviy musiqiy janrlar bilan uyg'unlashtirish, sahna ko'rinishlari va tematik konsertlar orqali taqdim etish yoshlarning e'tiborini jalb etishi mumkin. Biroq bu jarayonda milliy an'ana va san'atning asl qoidalariga hurmat bilan yondashish asosiy mezon bo'lib qolishi lozim. Xalqaro miqyosda maqom san'atining UNESCO nomoddiy madaniy merosi ro'yxatiga kiritilgani uning global ahamiyatini oshirdi. Bu holat yoshlar ongida milliy san'atga nisbatan faxr va mas'uliyat hissini kuchaytirish uchun muhim omil bo'lib xizmat qilishi mumkin. Shu jihatdan, maqom san'atini targ'ib qilish faqat madaniy vazifa emas, balki ijtimoiy-ma'naviy ahamiyatga ega jarayon sifatida qaralishi lozim.

Xulosa

maqom san'atini yoshlar orasida targ'ib qilish bugungi kunda dolzarb madaniy va ma'naviy masalalardan biri hisoblanadi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, maqom san'atiga bo'lgan qiziqishni oshirish uchun an'anaviy va zamonaviy yondashuvlarni uyg'unlashtirish zarur. Ta'lim tizimi, raqamli texnologiyalar va ommaviy madaniyat vositalaridan oqilona foydalanish maqom san'atining yoshlar ongida mustahkam o'rin egallashiga xizmat qiladi. Bu esa milliy musiqiy merosni asrash va uni kelajak avlodlarga yetkazishda muhim omil bo'lib xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Rajabiy Y. O'zbek xalq musiqasi va maqom san'ati. - Toshkent: G'afur G'ulom nomidagi nashriyot, 2006.
2. Fitrat A. O'zbek klassik musiqasi va uning tarixi. - Toshkent: Fan, 1993.
3. Karimov I. Yuksak ma'naviyat - yengilmas kuch. - Toshkent: Ma'naviyat, 2008.
4. UNESCO. Shashmaqom as Intangible Cultural Heritage of Humanity. - Paris, 2008.
5. Qodirov M. Musiqa estetikasi asoslari. - Toshkent: O'qituvchi, 2015.